

LBRIS

We know
books

Întrebări
despre lucrurile
de căpătâi

Spovedania și Împărtășania

Traducere din limba rusă
Gheorghică Ciocoi

EDITURA DE SUFLET
București

Cuprins

Întrebări despre lucrurile de căpătâi (în loc de Prefață)	5
Pregătirea pentru prima mărturisire . . .	9
Pocăința trebuie deprinsă	20
Pocăința se cuprinde în hotărârea de a nu mai repeta păcatul	29
Îndrumarul de mărturisire	42
Epitimia nu este pedeapsă	46
Împărtășindu-ne, luăm parte la viața cea dumnezeiască.	59
Nevrednic de împărtășanie cel ce se socotește pe sine vrednic.	68
Întrebări și răspunsuri.	81

Întrebări despre lucrurile de căpătâi

(în loc de Prefață)

Despre rolul Spovedaniei și Împărtășaniei în viața creștinului au fost scrise, fără doar și poate, o mulțime de cărți, însă întrebările rămase nu sunt deloc puține. De ce oare?

Pentru cei mai mulți dintre contemporanii noștri, care au ajuns la credință la o vârstă matură, prima spovedanie și prima împărtășanie se arată a fi intrarea cu adevărat în viața Bisericii. Este adesea o intrare plină de suferință, căci e foarte greu să te hotărăști să vorbești despre tine unui om necunoscut, preotului, să-i spui lucruri de care nici măcar n-ai vrea să-ți amintești. Este greu să recunoști necesitatea acestui pas, să-ți recunoști nedreptățile, să-ți spui păcatele. „De

Redactor: Diana-Cristina Vlad

Traducerea s-a realizat după originalul în limba rusă: Igumen Nektari, *Nedostoin tot, kto scitaet sebea dostoinim*, Ed. Azbuka verî, Moscova, 2012.

© Editura de Suflet, pentru prezenta ediție

ISBN 978-606-8633-57-2

Descrierea CIP poate fi consultată la
Biblioteca Națională a României

IPDIS | We know
 ce să mă mărturisesc? Trăiesc doar ca toți oamenii, n-am omorât pe nimeni, n-am furat..." Multe întrebări se ivesc, iată, în omul ce se află în această etapă „pregătitoare”.

Cu timpul, Tainele Spovedaniei și Împărtășaniei pot deveni, într-o oarecare măsură, o obișnuință. O singură dată în viață primim Botezul și Mirungerea. În mod ideal, o singură dată ne căsătorim. Taina Hirotoniei nu se săvârșește decât asupra celor care Domnul socotește că trebuie să fie primiți în cler. La Taina Sfântului Maslu nu participăm în număr prea mare. Și iată, Tainele Spovedaniei și Împărtășaniei ne însoțesc întreaga viață. Fără ele nici nu ne putem numi creștini. Trebuie, așadar, să ne raportăm la Sfintele Taine printr-o pregătire cuviincioasă. Prin urmare, o discuție despre aceste Sfinte Taine este foarte importantă. Duhovnici încercați spun că cel ce se spovedește trebuie să știe că de aceasta depinde nu doar viața pământească, ci și cea veșnică.

Desigur, un om cu luare-aminte, un creștin care se străduiește să-și cunoască mai bine propria credință, ca-

re citește lucrările Sfinților Părinți, nu poate să nu observe aplecarea sfinților către pocăință, adâncă lor evlavie către Sfintele Taine și pregătirea pentru acestea. De ce nu ne vedem păcatele care, după cuvântul Părinților Bisericii, sunt asemenea nisipului mării și nu ne întristăm pentru ele? Dacă cuvântul „pocăință”, în traducere din limba greacă, înseamnă „schimbarea minții”, „schimbarea modului de a gândi”, atunci de ce noi, mărturisindu-ne ani de-a rândul, nu observăm nici o schimbare în sufletele și în viața noastră? Ce nu facem cum trebuie?

Aceste întrebări au fost adresate egumenului Nectarie din Saratov¹. Discuția despre spovedanie și împărtășanie stă la baza acestei cărți. Cea de-a doua parte a acesteia cuprinde răspunsurile părintelui Nectarie la întrebările adresate de mai mulți creștini.

Nădăjduim ca discuția despre Sfintele Taine să fie nu doar interesantă, ci și folositoare pentru mulți creștini. Poate că astfel cineva va afla o soluție problemelor care îl preocupă, iar altci-

¹ Nektari Morozov, n. 1972, Moscova, întâistător al bisericii Sfinții Apostoli din Saratov.

neva va fi încurajat să întrebe pentru prima oară despre calea către Acela Care a făgăduit: „Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu rămâne întru Mine și Eu întru el. Și îl voi învia în ziua cea de apoi” (Ioan 6, 56, 40).

Pregătirea pentru prima mărturisire

– *Părinte Nectarie, ce este mărturisirea și de ce este ea de trebuință omului?*

– În *Catehismul ortodox* aflăm următoarea definiție: „Pocăința este Taina prin care cel ce își mărturisește păcatele, prin vădita iertare a preotului, în chip nevăzut, este dezlegat de păcate de către Însuși Domnul Iisus Hristos.” Desigur, aceste cuvinte puține și sterpe nu pot să exprime întreaga adâncime a înțelesului pocăinței, cât ne este de necesară. Mărturisirea este taina împăcării cu Dumnezeu. Închipuiți-vă că am jignit nespus un om foarte apropiat. Nici măcar nu mai poți să-ți ridici privirile când îl întâlnești. Dar dacă îți e cu adevărat drag, vei afla puterea de a-ți cere ier-

tare, iar omul, văzându-ți sinceritatea, te iartă. Aproape același lucru se petrece și la mărturisire. După cum spun Sfinții Părinți, păcatele noastre sunt cărămizile din care, treptat-treptat, ridicăm un zid între noi și Dumnezeu. Iar surparea lui nu se poate face decât prin pocăință.

Cel mai des oamenii nu știu care este pricina necazurilor, bolilor și vrăjmășiilor cu care se confruntă. De obicei, omul caută să-și rezolve problemele în plan pur material, însă nu reușește. Și nu e de mirare. Nu avem obârșia ființei în noi înșine: fiecare dintre noi a fost creat de Dumnezeu. Dacă un bec nu este conectat la o sursă de alimentare, atunci nu va lumina. Omul, pierzându-și legătura cu Dumnezeu, se stinge, viața i se duce, părăsindu-l treptat-treptat. Iar păcatele sunt chiar acel rău care rupe această legătură.

– *Mulți oameni gândesc așa: „Trăiesc o viață obișnuită, nu fac nimic neomenesc: atunci de ce am nevoie de spovedanie?”*

– La omul care nu are astfel de frământări, de obicei, noțiunea de păcat este adeseori foarte vagă, încețoșată. Să presupunem că cel care se

spovedește e gata să se pocăiască de anumite păcate, că vorbește nepoliticos cu părinții, însă nici măcar nu-i trece prin cap că duce o viață de păcat în afara căsătoriei. Cu toate acestea, prima este slăbiciune omenească, iar cea de-a doua, păcat de moarte.

Nici „neputințele”, păcatele de zi cu zi, nu sunt nevătămătoare. Odată, preacuviosul Ambrozie de la Optina i-a dat cuiva o pildă nespuse de interesantă. Un stareț a trimis un om pe malul unui râu cu o pungă cu pietricele, poruncindu-i să le arunce în apă, apoi să le adune. Omul a făcut asta cu ușurință. Apoi bătrânul i-a spus să ia o sarică cu nisip și, după ce o va vărsa, să adune nisipul fir cu fir și să îl pună la loc. Evident, nu a putut face așa ceva.

Există mulțime de păcate mărunte care, la prima vedere, nu par atât de înfricoșătoare și aducătoare de moarte, însă cu cât sunt mai multe, cu atât sufletul pur și simplu cedează, devenind neputincios sub povara lor de neîndurat – minciuni, viclenii, judecăți, condamnări de zi cu zi etc.

De obicei, oamenii ajung la prima mărturisire după ce au suferit un

șoc în viață, realizând că au ajuns într-un fel de punct mort și că nu mai pot merge la fel mai departe. Până ce acest simțământ nu apare în sufletul omului este foarte dificil să-l chemi la mărturisire. La urma urmei, nu este vorba de un vaccin, trebuind să convingi să vină pe toată lumea.

– De ce nu te poți întoarce către Dumnezeu, de pildă, pocăindu-te înaintea icoanei și cerându-ți iertare cu sinceritate? De ce un preot trebuie să fie martor la pocăință?

– Este o remarcă cât se poate de îndreptățită: preotul este doar un martor. În Evanghelie se repetă în câteva rânduri asta. Domnul dă ucenicilor Săi – apostolii – putere de a lega și de a dezlega (vezi *Matei 18, 18, Ioan 20, 23*). Această putere nu este dată unui om în chip concret: mai degrabă ea este a Bisericii. Mărturisirea se poate face atât la episcop, cât și la preot – ultimul mărturisind însă în numele episcopului. Prin Sfintele Taine, Domnul întinde omului o mână – El Însuși face aceasta cel dintâi. Iar dacă omul răspunde, atunci Domnul îi dăruiește ajutorul Său binecuvântat. Astfel,

printr-o anume rânduială – prin Taina Pocăinței – omul se află ca pe o scară către Dumnezeu, având posibilitatea de a primi de la El darul iertării păcatelor. Dacă însă omul disprețuiește taina – din teamă sau din mândrie –, atunci el respinge ajutorul dumnezeiesc și se lipsește de el. Da, pocăința de acasă în fața icoanelor ori, pur și simplu, pocăința în inima noastră este posibilă și necesară, însă ea este doar o pregătire pentru pocăința ce trebuie să se săvârșească în biserică.

La Alexander Schmemmann întâlnim o imagine nespus de profundă și plină de semnificații. El tâlcuiește în acest chip cunoscuta pildă a Mântuitorului despre samarineanul milostiv ori, mai exact, o parte a ei: prin samarinean, precum mulți alți Sfinți Părinți, Îl înțelege pe Hristos. Însă cei doi dinari dați stăpânului casei de oaspeți ca să-l întrețină și să-l tămăduiască pe cel căzut între tâlhari și rănit el îi tâlcuiește într-un mod foarte interesant. Cel căzut între tâlhari este omul ce a căzut în puterea patimilor și a demonilor. Rănile lui sunt rănile păcatelor, obiceiurile păcătoase înrădăcinate în el. Prin urmare, fiecare dintre noi,

cei aflați pe o treaptă sau pe o alta a păcatului, putem spune că am căzut între tâlhari și suntem răniți. Iar stăpânul casei de oaspeți, după părintele Aleksandr, este preotul bisericii, acela căruia i-a fost încredințată de Hristos îngrijirea oilor turmei Sale. Iar cei doi dinari sunt cele două Taine – Spovedania și Împărtășania –, mulțumită căreia cel căzut de la Hristos prin păcatele sale se unește din nou cu El, intrând în părtășie cât mai strânsă cu Domnul.

– *Și totuși nu este deloc simplu să te deschizi înaintea unui om necunoscut. Cum să depășești această teamă?*

– În sufletul fiecăruia dintre noi, sub o formă sau alta, se află, practic, toate păcatele. Dacă nu în forma săvârșirii lor, atunci sub forma gândului și a simțirii. Și ceea ce spunem la spovedanie nu este „mai rușinos” decât păcatele altor oameni care se căiesc înaintea preotului. Adică, cu alte cuvinte, nu-l vom surprinde pe preot și nu-l vom face astfel să ne disprețuiască. În fapt, el nici nu are acest drept. Altfelva este de a vorbi sincer despre toate pentru prima oară. Nu e deloc ușor. E greu să te pocăiești înaintea unui pre-

ot pe care poate îl vezi pentru prima oară. Dacă ai depășit această barieră o dată, pe viitor devine mult mai ușor.

Trebuie să spunem că preotul nu judecă pe cineva care vine la mărturisire, ci se roagă pentru el. Când vezi că omul își recunoaște chiar și cele mai înfricoșătoare fapte, atunci începi să-l respecti. Înțelegi că a trebuit să se înfrângă pe sine, să arate bărbăție duhovnicească pentru a se hotărî să se mărturisească. Desigur, multe depind chiar de preot. Oamenii care se mărturisesc pot fi adeseori răniți și ușor de jignit. Un preot bun nu-l va judeca niciodată pe om, indiferent de ceea ce-i va spune. Și dacă se întâmplă ca cineva să vină la mărturisire și să nu afle un slujitor înțelegător și compătimitor, atunci vai aceluia preot! Nu trebuie să ne temem, căci există doar un Judecător al păcatelor și virtuților noastre – Domnul. Iată, acest lucru este de căpetenie.

– *Ce simțăminte încearcă omul după spovedanie?*

– Foarte adesea, cel ce se spovedește simte o ușurare duhovnicească ieșită din comun. Poate plânge, poate zâm-